

УДК 378.016(438)«20»

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Янісів Ю.О., аспірант
кафедри математики, інформатики
та методики їх викладання у початковій школі

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

У статті розкрито особливості модернізації змісту вищої педагогічної освіти у Польщі, з'ясовано засади її реалізації (оновлений Закон «Про вищу освіту» у Польщі від 2011 р.), мету (зближення та узгодження з єдиними європейськими вимогами щодо якісної підготовки майбутніх учителів), а також основні чинники цього процесу, що стосуються організації навчання, погодинного навантаження, підвищення ролі практичного навчання, а також гнучкості навчання.

Ключові слова: *зміст вищої педагогічної освіти, модернізація вищої педагогічної освіти, професійна підготовка майбутніх учителів.*

В статье раскрыты особенности модернизации содержания высшего педагогического образования в Польше, определена основа ее реализации (обновленный Закон «О высшем образовании» в Польше от 2011 г.), цель (сближение и согласование с едиными европейскими требованиями по качественной подготовке будущих учителей), а также основные факторы этого процесса, которые касаются организации обучения, почасовой нагрузки, повышения роли практического обучения, а также гибкости обучения.

Ключевые слова: *содержание высшего педагогического образования, модернизация высшего педагогического образования, профессиональная подготовка будущих учителей.*

Yanisiv Y.A. THE MODERNIZATION OF THE HIGHER PEDAGOGICAL CONTENT IN POLAND IN THE EARLY XXI CENTURY

The article develops the features of modernization of the content of higher pedagogical education in Poland; it is determined that the basis for its implementation is the renewed Law "On higher education" in Poland (2011), which focuses on convergence and harmonization with the common European requirements for the preparation of future teachers; it is established that the main changes and the modification of the content of teachers training refer to the training, hourly loading, an increasing role of practical training, and the flexibility of training.

Key words: *content of higher pedagogical education, modernization of higher pedagogical education, professional training of future teachers.*

Постановка проблеми. Сьогодні майже в усіх європейських країнах особливо актуальним є дослідження особливостей підготовки вчителя з метою узгодження її змістових аспектів з європейськими стандартами. Зауважимо, що питання стандартизації професійної підготовки вчителів відображені в таких міжнародних документах: «Неперервна освіта у ХХІ ст.: зміна ролей педагогічного персоналу» (2000 р.), «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» (2002 р.) та ін.

Зазначимо, що Польща, вступивши на початку ХХІ ст. до ЄС, активно впроваджує на початку реформи в педагогічну освіту, розробляє сучасні стандарти якісної професійної підготовки вчителів у вищих навчальних закладах, пропонує системні інноваційні зміни у цій галузі.

Однак, незважаючи на прийняття численних педагогічних стандартів у Польщі, стан її вищої педагогічної освіти досить довго залишався незадовільним. Відповід-

но, і зміст підготовки майбутнього вчителя також потребував удосконалення, орієнтованого на потрібні результати навчання. Директори шкіл та освітніх установ були стривожені низьким рівнем знань, умінь та компетенцій випускників. Освітня все активніше почали піднімати питання про те, що вчителі-початківці не здатні використовувати отримані у ВНЗ знання на практиці, погано орієнтуються у шкільних реаліях, не спроможні розв'язувати педагогічні проблеми самостійно, не є креативними. Недоліками вишівського навчання освітяни вважали недостатність практичної підготовки до виконання виховних та дидактичних завдань, несформованість потрібних компетенцій для їх розв'язання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розв'язання питань модернізації та інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти Польщі простежуємо у роботах як вітчизняних, так і польських дослідників. Так, наукові розвідки І. Шемпрух, Л. Гриневич, Ю. Соколович-Алтуніна присвячені тен-

денціям модернізації вищої освіти Польщі; праці Г. Ніколаї, В. Майбороди висвітлюють розвиток педагогічної освіти Польщі; дисертаційне дослідження А. Василюк характеризує професійно-педагогічну підготовку вчителів у Польщі періоду 1989–1997 рр., С. Деркач – професійну підготовку вчителів англійської мови в Польщі, О. Кучай – професійну компетенцію вчителів інформатики у вищих навчальних закладах Польщі, В. Пасічник – підготовку вчителів фізичної культури у Польщі (друга половина XIX – початок XXI століття) тощо.

У контексті нашого дослідження вагоме місце посідає вивчення доробку польських науковців (П. Кволика, Х. Квятковської, А. Куписевича, Т. Левовицького, Я. Мацієвського, В. Оконя та ін.) щодо природи професійної педагогічної діяльності, індивідуального розвитку вчителя, оскільки їхні висновки знайшли відображення у змісті підготовки педагогічних фахівців Польщі.

Однак, незважаючи на певну дослідженість перелічених питань, проблема змісту сучасної вищої педагогічної освіти Польщі залишається недостатньо дослідженою. Тому ми й обрали її темою своєї наукової розвідки з метою висвітлити змістові аспекти модернізації вищої педагогічної освіти у Польщі на початку XXI століття.

Виклад основного матеріалу дослідження. Саме в контексті вже згаданих проблем, а також у зв'язку зі зміною Закону «Про вищу освіту» в Польщі уряд запропонував переглянути систему підготовки вчителя. Це рішення зумовлене тим, що одним із пріоритетних напрямів модернізації системи освіти є перехід навчальних закладів на нові освітні стандарти, розроблені на основі Національної рамки кваліфікацій задля досягнення нової якості освіти, створення умов для забезпечення розвитку базових якостей особистості – її ключових компетентностей.

Тому 17 січня 2012 р. у Польщі ухвалено модернізовані стандарти, котрі істотно змінили зміст вищої педагогічної освіти, зважаючи на те, що вони базувались на результатах навчання [11].

Наголосимо, що структура нового стандарту (досить відмінна від попередніх версій) складається із чотирьох компонентів, більша частина яких є абсолютно новою для змісту польської вищої педагогічної освіти: опис результатів навчання (загальні результати і додаткові), опис процесу та організації навчання (навчання на студії, післядипломне навчання, реалізація модулів навчання), опис навчальних модулів, організація педагогічної практики.

Згідно з цим стандартом зміст вищої педагогічної освіти в Польщі базується на

результатах навчання – головних та додаткових.

Основні зміни та модифікації нового стандарту стосуються:

- організації навчання;
- погодинного навантаження;
- підвищення ролі практичного навчання;
- гнучкості навчання [13].

Розглядаючи процес організації навчання, потрібно зазначити, що розпорядження Міністерства освіти від 7 вересня 2004 р. зобов'язало навчальні заклади проводити обов'язкову підготовку студентів першого ступеня за двома предметами, оскільки раніше вища професійна освіта вчительської спеціалізації проводилась лише за двома спеціальностями – головною і додатковою.

Одним із модернізованих аспектів нового стандарту є те, що після закінчення навчального закладу студенти мають право проводити уроки тільки з одного навчального предмета, тобто отримувати лише одну спеціальність – головну, тоді коли підготовка до викладання іншого предмета (додаткова спеціальність) може здійснюватись додатково. Таким чином, розпорядження скасовує навчання за двома спеціальностями, яке до цього часу було обов'язковим для першого ступеня. Відмова від двопробного навчання є однією з основних змін, зумовлених новим Законом «Про вищу освіту», що відображено у стандарті.

Одним з основних положень нових правил Міністерства освіти в Польщі є те, що після закінчення бакалаврату студент може працювати лише в дитячому навчальному закладі або в початковій школі (I – III класи), а для роботи у гімназіях або школах усіх типів потрібен ступінь магістра. Це докорінна зміна, адже до виходу модернізованих стандартів педагогічної освіти ліценціат (бакалаврат) давав право працювати не тільки у початковій школі, а й у гімназіях.

Не менш важливим нововведенням став модульний характер професійної підготовки та її залежність від освітньо-кваліфікаційного рівня, який здобуває студент. У зв'язку з такими змінами зміст підготовки польського вчителя полягає в опрацюванні трьох основних модулів, а саме:

1) навчальних предметів певного напрямку підготовки (спеціальності), наприклад: історії, математики, біології або дошкільної освіти тощо;

2) навчальних дисциплін психолого-педагогічного циклу – з урахуванням різних освітніх етапів (дошкільний навчальний заклад і початкова школа – I етап, середня школа – II етап, гімназія – III етап, післягімназійні школа та професійне навчання – IV етап), а також з опануванням навичок

роботи з дітьми з особливими потребами (інваліди або хронічно хворі діти);

3) загальних або предметних дидактичних навчальних курсів.

Крім трьох основних, існує також два додаткові (факультативні) модулі, у рамках яких студент може обирати додаткову підготовку до вивчення другого предмета – це четвертий і п'ятий модулі, під час яких здійснюється підготовка у сфері спеціальної педагогіки.

Опрацювання кількості годин та кредитів ECTS, поданих у стандартах педагогічної освіти, з другого і третього навчальних модулів стає обов'язковим для оволодіння обома освітньо-кваліфікаційними рівнями. Йдеться про реалізацію першого компонента обох модулів, а саме загальну психолого-педагогічну підготовку та основи дидактики. Хоча зауважимо, що результати, отримані на першому етапі навчання (ОКР «бакалавр»), можуть бути зарахованими в магістратурі. Тому в навчальному плані для магістрів необов'язково зазначати компоненти з модулів 2 і 3, заняття з інформаційних технологій та постановки голосу, якщо студент отримав попередньо відповідну підготовку.

Доцільно зауважити, що дефініція поняття «модуль» відрізняється від його традиційного тлумачення в освітньому процесі українських ВНЗ, де опрацювання певного навчального предмета передбачає опанування модулів, сума яких залежить від кількості годин, відведених на його вивчення. Також необхідно зазначити, що модулі в польському стандарті педагогічної освіти певною мірою схожі на блоки навчальних планів, котрі використовують українські виші.

Отже, перший модуль фахової підготовки польського педагога спрямований на набуття знань, формування вмінь і навичок вихователя в дошкільному навчальному закладі і вчителя початкової школи I – III класів (I етап навчання). Особливістю такої професійної підготовки за новим стандартом є її зосередженість на пріоритетних курсах польської мови, математики та природи.

Підготовка студента до роботи у середній школі (II етап вищої педагогічної освіти Польщі), гімназії, післягімназійній та професійній школах (III і IV етапи зазначеного процесу) у рамках певного навчального предмета реалізується згідно з вимогами навчальних програм із провідної спеціальності, яку опановує студент.

Другий модуль професійної підготовки вчителя у ВНЗ Польщі охоплює психолого-педагогічну підготовку:

1) оволодіння базовими знаннями та навичками із психології і педагогіки (з елементами спеціальної педагогіки);

2) глибоке й детальне вивчення психології та педагогіки;

3) набуття практичного досвіду в опікунській та виховній роботі з учнями, а також формування вміння виявляти й діагностувати індивідуальні потреби учнів.

Третій модуль набуття вищої педагогічної освіти у Польщі має на меті дидактичну підготовку майбутніх учителів, що включає:

1) основи дидактики – базові знання та навички у цій сфері з елементами спеціальної дидактики:

– методик викладання певного навчального предмета на кожному, окремо взятому етапі освітнього процесу;

– педагогічну практику – отримання досвіду, пов'язаного з дидактично-виховною роботою вчителя, а також застосування набутих знань у сфері загальної дидактики (методики викладання).

Четвертий модуль професійної підготовки вчителя у польських ВНЗ передбачає оволодіння знаннями й навичками із навчального предмета на конкретних етапах студій у виші. Педагогічна практика містить ті ж компоненти, що мають місце на третьому модулі підготовки.

Навчальний зміст четвертого модуля включає такі аспекти:

– викладання предмета – відбувається згідно з описом змісту навчання для модуля 1;

– предметна дидактика – згідно з описом змісту навчання для модуля 3 (II компонент);

– педагогічна практика – відповідно до змісту модуля 3 (III компонент).

У рамках п'ятого модуля здійснюється підготовка у сфері спеціальної педагогіки, що передбачає отримання таких спеціальностей:

1) освіта та реабілітація осіб з обмеженими розумовими можливостями;

2) тифлопедагогіка – галузь педагогіки, що вивчає процеси навчання й виховання сліпих та слабозорих дітей і підготовки їх до трудової діяльності;

3) сурдопедагогіка;

4) лікувальна педагогіка;

5) реабілітація та соціальна терапія.

Психолого-педагогічна підготовка передбачає отримання знань та вмінь із психології (психологія розвитку, клінічна психологія та психопатологія), а також спеціальної педагогіки. Спеціальна дидактика включає підготовку у сфері методики навчання на елементарному рівні для осіб різних типів інвалідності та соціальної дезадаптації. Метою практики є отримання досвіду роботи в опікунських, освітніх і терапевтичних закладах для дітей та молоді з обмеженими

можливостями й соціальною дезадаптацією, а також використання набутих психолого-педагогічних знань та вмінь на практиці. Практика здійснюється паралельно з виконанням II компонента зазначеного модуля. Місце проходження практики залежить від обраної спеціальності – у дитячому садку, школі або спеціальному підрозділі (під керівництвом учителя чи шкільного психолога, класного керівника, вчителя-педагога), в освітніх або терапевтичних закладах, де проводяться різні заходи для дітей та молоді з обмеженими можливостями або соціально дезадаптованих.

Загальний зміст навчання охоплює психолого-педагогічну спеціальну підготовку, а саме: вивчення елементів лікувальної психології та психопатології, основних проблем спеціальної педагогіки, проблем ставлення суспільства до людей з обмеженими можливостями та соціальною дезадаптацією, основ законодавства, субдисциплін спеціальної педагогіки, ситуацій у сім'ї дитини-інваліда, психопедагогічної діагностики, принципів та методів освітнього, реабілітаційного і соціально-терапевтичного виховання.

Під час проходження практики студенти набувають професійних компетенцій завдяки проведенню спостережень різного характеру, співпраці з опікунами певних категорій. Також вони постають у ролі опікунів-вихователів і вчителів, аналізують та інтерпретують різні педагогічні ситуації.

Проаналізувавши низку навчальних закладів, котрі здійснюють підготовку вчителів у Польщі (від учительських колегій до вищих педагогічних шкіл та університетів), ми дійшли висновку, що, починаючи з 2013 року, всі навчальні заклади працюють за новими стандартами для педагогічної освіти, про що свідчить аналіз навчальних планів та програм.

Наступна модифікація професійної підготовки вчителів стосується погодинного навантаження. Згідно з нею кожен із п'яти модулів (крім першого) включає три обов'язкові компоненти, яким відведено мінімальну кількість годин, передбачених навчальним планом [9, с. 245]. Так, психолого-педагогічний цикл навчального процесу включає 90 год. загальної фахової підготовки, 60 год. спеціалізованої, а також 30 год. педагогічної практики. Дидактична підготовка третього модуля містить 30 год. основ дидактики, 90 год. предметної дидактики на конкретному етапі (або етапах), а також 120 год. практики. Підготовка до викладання додаткового навчального предмета четвертого модуля охоплює окреслену кількість годин на опанування методики

його викладання, 60 год. предметної дидактики на конкретному етапі (або етапах), а також 60 год. практики. І, нарешті, оволодіння спеціальною педагогікою п'ятого модуля передбачає 140 год. спеціальної психолого-педагогічної підготовки, 90 год. спеціальної дидактики і 120 год. практики.

Новий педагогічний стандарт підвищує роль практичного навчання, акцентуючи на набутті фахових навичок, необхідних для роботи вчителя. Він, зокрема, підкреслює, що підготовка вчителів передусім полягає у формуванні і зміцненні практичних умінь, а теоретичні знання є лише підґрунтям для їх надбання. Практика має бути організована у школах та установах різних типів, проте обов'язково там, де майбутні фахівці мають, відповідно до стандарту, працювати. У педагогічних ВНЗ необхідно так організувати практичну діяльність, аби студент був залучений до різних форм роботи: візитів у школи й інститути, спостережень за заняттями, допомоги вчителю у проведенні уроків, самостійного проведення занять, планування й обговорення заходів, проведених самими студентами та іншими [8, с. 96].

Крім того, у стандарті наголошується, що підвищення ролі практичного навчання особливо важливе в таких сферах, як отримання компетенцій із догляду та виховання, діагностики індивідуальних потреб учнів.

Стосовно гнучкості навчання зауважимо, що введення обов'язкових та додаткових модулів призначене для підвищення власне цієї якості системи педагогічної освіти. Як наголошується у Пояснювальній записці до аналізованого документа, реалізація кожного з модулів сприятиме досягненню високих навчальних результатів.

Окрім отримання професійної підготовки до викладання у школі шляхом опрацювання модулів 1, 2 і 3, нові правила також забезпечують отримання відповідних кваліфікацій. Це стосується, зокрема, випускників, які під час студій у ВНЗ опанували викладання певного навчального предмета, але не мали змоги отримати психолого-педагогічну та дидактичну підготовку. Іншими словами, той, хто бажає стати вчителем, має завершити свою підготовку обов'язково на рівні II і III модулів. Учитель з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» може продовжувати студії на вищому щаблі за умови завершення навчання другого ступеня, тобто опрацювавши I, II і III модулі, оскільки вони є основою до навчання на третьому і четвертому етапах.

У рамках післядипломного навчання випускник матиме можливість отримати не тільки психолого-педагогічну та дидактич-

ну підготовку, а й розширити кваліфікації для додаткових повноважень. Випускники зі ступенем бакалавра або магістра мають право підвищувати свій освітній рівень у рамках IV модуля та отримати відповідні кваліфікації до викладання більш ніж одного навчального предмета. Водночас бажаючи отримати підготовку до викладання певного предмета в дитячих садках, школах та спеціальних або інтеграційних закладах освіти (спеціальних чи інтеграційних відділах) зможуть пройти навчання за V модулем. Його реалізація дасть змогу підготуватись до роботи в установах обслуговування інвалідів або причетних до соціально дезадаптованих осіб.

Сьогодні особливо гостро обговорюється питання запровадження нового стандарту фахової підготовки педагогів у Польщі. Усі причетні до цього процесу висловлюють різні думки. Скажімо, відомий освітянин, професор Академії спеціальної педагогіки імені М. Гжегожевської у Варшаві Б. Сліверський зазначає із цього приводу: «Той факт, що відповідно до нових освітніх стандартів вихователі дитячих садків і вчителі початкових шкіл мають оволодіти кваліфікаційним рівнем бакалавра, спростовує поширене уявлення, що чим молодша дитина, тим учитель може бути менш освіченим» [12].

Професор габілітований, декан відділу педагогічних наук університету імені Миколая Коперника, експерт у сфері вищої освіти О. Наласковський вважає інакше, підкреслюючи: «Робота з дітьми в дитячому садку і початковій школі в основному базується на практичних навичках, опанування яких і має вичерпувати процес професійної підготовки студентів» [7].

Ми погоджуємось із Б. Сліверським у тому, що вихователі дитячого садка і вчителі молодших класів мають бути максимально обізнаними у своїй професійній сфері, адже йдеться про становлення особистості, яка у дитячому віці є ще досить вразливою. Загальновідомо, що саме від першого вчителя, його професійних компетенцій багато у чому залежать подальші успіхи у навчанні.

Окремим спірним питанням для науковців є кількість годин, відведених для отримання відповідних ступенів. Річ у тому, що на реалізацію дидактичних занять та психолого-педагогічну підготовку в новому стандарті передбачено 240 год., тоді як у попередніх стандартах – не менше 270. Педагогічна практика за новим стандартом включає 105 год. (замість колишніх 150 год.).

Враховуючи таку різницю у кількості відведених на практику годин, Польська асо-

ціація вчителів (ПАВ) на чолі з віце-президентом К. Башчинським висловила серйозні сумніви щодо ефективності зменшення її тривалості для ознайомлення студентів із роботою вчителя у класі та з учнями. Водночас члени асоціації наголошують, що з уведенням нових стандартів до змісту вищої освіти Польщі до фахової підготовки педагога (у початковій школі або дошкільному навчальному закладі) висувається низка високих вимог. Наприклад, учителі I – III класів початкової школи мають володіти необхідними професійними вміннями у царині польської мови (створення текстів), математики (логіка математичних міркувань), а також природи (здатність ілюструвати явища природи, використовуючи власний досвід).

Висновки з проведеного дослідження. Отже, підсумовуючи, зазначимо, що Польща активно працює над модернізацією змісту вищої педагогічної освіти, реалізуючи свої зобов'язання перед країнами – учасницями Болонського процесу. Прийняття нового Закону «Про вищу освіту» стало початком створення та запровадження абсолютно нового стандарту педагогічної освіти як нормативного документа, спрямованого на стандартизацію змісту професійної підготовки вчителів у Польщі. Основні зміни та модифікації у модернізованому педагогічному стандарті стосуються таких складових навчального процесу, як організація навчання, погодинне навантаження, додаткова практика, гнучкість навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Василюк А.В. Реформи шкільної освіти в Польщі: історія і сучасність : [монографія] / А.В. Василюк. – Ніжин, 2007. – 340 с.
2. Деркач С.П. Професійна підготовка вчителів англійської мови в Польщі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / С.П. Деркач. – Умань, 2011. – 20 с.
3. Кучай О.В. Формування професійної компетенції вчителів інформатики у вищих навчальних закладах Польщі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О.В. Кучай. – Черкаси, 2011. – 20 с.
4. Левовицький Т. Професійна підготовка і праця вчителів / Т. Левовицький ; пер. з пол. А. Івашко ; НАПН України, Пол.-укр. культ. т-во м. Маріуполя (Україна). – К. – Маріуполь : Рената, 2011. – 119 с.
5. Пасічник В.Р. Підготовка вчителів фізичної культури у Польщі (друга половина XIX – початок XXI століття) : автореф. дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / В.Р. Пасічник. – К., 2010. – 36 с.
6. Шемпрух Й. Тенденції розвитку педагогічної освіти вчителів у Польщі (1918–1999 рр.) : дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.04 / Й. Шемпрух. – 2001. – 497 с.

7. Ekspersi krytykują nowe standardy kształcenia nauczycieli [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oswiata.abc.com.pl/czytaj/-/artykul/ekspersi-krytykują-nowe-standardy-kształcenia-nauczycieli>.

8. Kupisiewicz Cz. System kształcenia nauczycieli – stan obecny i perspektywę przebudowy / Cz. Kupisiewicz // Ruch pedagogiczny. – Warszawa, 2000. – Nr. 3–4. – S. 95–98.

9. Kuźma J. Nauczyciele przyszłej szkoły / J. Kuźma // Wydawnictwo Naukowe AP. – Kraków, 2000. – 254 s.

10. Kwiatkowska H. Edukacja nauczycieli. Konteksty – Kategorie – Praktyki / H. Kwiatkowska. – Warszawa : IBE, 1997. – 239 s.

11. Mielnik S. Szumilas o standardach w kształceniu nauczycieli / S. Mielnik [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rp.pl/artykul/15,925492-Szumilas--bardziej-praktyczne-kształcenie-nauczycieli.html>.

12. Nowe standardy kształcenia Nauczycieli [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blizejprzedszkola.pl/temat-58,657,nowe-standardy-kształcenia-nauczycieli>.

13. Tabaszewska M. Nowe standardy kształcenia nauczycieli / M. Tabaszewska [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bibliotekako.pl/news.aid,1460,Nowe_standardy_kształcenia_nauczycieli.html.

УДК 373.31(4)

КОНЦЕПТ «КУРИКУЛУМ» У ТЕРМІНОЛОГІЧНОМУ ПОЛІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Ярова О.Б., к. пед. н.,
доцент кафедри іноземних мов і методики викладання
Бердянський державний педагогічний університет

Статтю присвячено дослідженню концепту «курукулум» у початковій освіті країн Європейського Союзу, його тлумаченню, структурі, тенденціям розвитку в контексті забезпечення якості початкової освіти на рубежі ХХ – ХХІ століть.

Ключові слова: початкова освіта, курикулум, курикулум початкової освіти, типи курикулуму, Європейський Союз.

Статья посвящена исследованию концепта «курукулум» в начальном образовании стран Европейского Союза, его толкованию, структуре, тенденциям развития в контексте обеспечения качества начального образования на рубеже ХХ – ХХІ веков.

Ключевые слова: начальное образование, курикулум, курикулум начального образования, типы курикулума, Европейский Союз.

Yarova O.B. THE CONCEPT OF “CURRICULUM” IN THE TERMINOLOGICAL FIELD OF EUROPEAN PRIMARY EDUCATION

The article is devoted to the study of the concept “curriculum” in the primary education of the European Union, its interpretation, structure, and development trends in the context of ensuring the quality of primary education at the turn of ХХ – ХХІ centuries.

Key words: primary education, curriculum, primary curriculum, types of curriculum, European Union.

Постановка проблеми. Курикулум є дискусійним концептом в освітній науці впродовж десятиліть. Саме він визначає логіку навчального процесу на певному освітньому рівні. Хоча ідея курикулуму не є новою, підходить до тлумачення сутності та завдань шкільного курикулуму, його теорія і практика змінюються з плином часу. Тому коректне розуміння цього концепту в сучасному контексті є стратегічно важливим для визначення альтернативних шляхів і перспектив подальшого розвитку освітніх систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У світі феномен курикулуму є предметом наукового інтересу багатьох учених, серед яких Г. Бленкін (Geva Blenkin), С. Браслав-

ські (Cecilia Braslavski), Д. Гамільтон (David Hamilton), Ш. Гранді (Shirley Grundy), Г. Вайнер (Gaby Weiner), А.В. Келлі (Albert Victor Kelly), Дж. Керр (John Kerr), К. Корнблет (Catherine Cornbleth), Ш. Рассек (Shapour Rassekh), А. Росс (Alistair Ross), М. Сміт (Mark Smith), Л. Стенхауз (Lawrence Stenhouse), Д. Уолкер (Decker Walker), Я. ван ден Аккер (Jan van den Akker) та ін. Їхні праці містять цінні ідеї щодо історичних витоків, сутності, типологізації курикулуму, його розвитку в умовах глобалізації.

В Україні проблеми курикулуму, його характеристики, завдання і типи висвітлюються у публікаціях І. Борисенко, О. Локшиної, О. Матвієнко, С. Клепка, О. Савченко та ін.